

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Internacionalizace, spolupráce, inovace, reflexe a evaluace v přípravě budoucích učitelů

CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0015764

Sylabus předmětu

Moderní metody ve výuce regionální geografie 2

CBG/MVGZ2

Autor sylabu

RNDr. Václav Stacke, Ph.D.

Záznam úprav sylabu předmětu MVGZ2

Pracoviště / Zkratka:	CBG / MVGZ2
Název dlouhý:	Moderní metody ve výuce regionální geografie 2
Akreditováno / Kredity:	Ano, 5 kred.
Rozsah hodin:	Přednáška 2 [HOD/TYD] Seminář 3 [HOD/TYD]
Akademický rok:	2021/2022
Způsob zakončení:	Zkouška (kombinovaná)
Vyučovaný semestr:	Zimní
Profilující předmět:	Ano

Cíle předmětu (anotace)

Studenti jsou vedeni ke kritickému zhodnocení a diskusi o historických i současných přístupech k výuce regionální geografie Evropy, Severní a Jižní Ameriky i o samotném postavení regionální geografie v systému geografického vzdělávání. Studenti navrhuji alternativní koncepce výuky a diskutují o přiměřenosti a aktuálnosti daného regionálně-geografického kurikula. Vytvářejí návrh zařazení postupů z aktuálních vědeckých prací, o svých návrzích diskutují a aplikují je v modelových hodinách. Studenti provádějí odborně korektní reflexi (autoevaluaci) svého mikrovučování a poskytují odborně korektní evaluaci mikrovučování svým spolužákům. Při auto/evaluaci studenti hodnotí výuku metodickými postupy integrovanými do ostatních předmětů jejich studia. Sledují determinanty výuky po jednotlivých vrstvách (tematická, konceptová, kompetenční) a posuzují integritu výuky. Navrhují postupy řešící případné vyskytující se formalismy. Studenti dělí kontinenty (Evropa, Severní a Jižní Amerika) na regiony. Studenti aplikují znalosti obecné fyzické a humánní geografie do výuky vymezených regionů a propojují tyto znalosti s regionálními specifiky. Studenti předvedou didaktickou transformaci a odvodí model výuky regionální geografie v souvislostech na úrovni ZŠ. Studenti stanoví vhodné metody a organizační formy při vedení modelové hodiny regionální geografie. Studenti vybírají vhodné a relevantní zdroje informací (články, publikace, internetové stránky, modely atd.) o jednotlivých regionech a zařazují tyto informace do výuky. Studenti porovnávají české a zahraniční atlasy. Studenti vhodně využívají technologie (např. interaktivní tabuli, Google Earth, GIS atd.) při výuce regionální geografie.

Požadavky na studenta

- aktivní účast na seminářích – provedení auto/evaluace mikrovučování,
- příprava, realizace a reflexe modelové hodiny na přidělené téma regionální geografie.

Obsah

Seminář

Realizace mikrovyučování regionální geografie a jeho auto/evaluace.

Přednášky

1 EVROPA:

- Regionalizace Evropy v 21. stol. využitelná ve výuce na ZŠ.
- Přístupy k dělení Evropy do regionů podle humánně-geografických i fyzicko-geografických charakteristik na úrovni ZŠ.
- Formování států v Evropě během 20. stol. – didaktická transformace pro ZŠ.
- Využití dokumentárních pořadů pro pochopení politické situace v Evropě.

2 EVROPA:

- Fyzicko-geografické charakteristiky Evropy a jejich didaktická transformace na úrovni ZŠ.
- Přírodní krajiny v Evropě, rozdíl mezi oceánickým a kontinentálním klimatem na příkladech evropských států.
- Typy odtokových režimů evropských řek ve vazbě na klima.
- Evropská horstva – jejich stručný geologický vývoj a výškové stupně – didaktická transformace pro ZŠ.
- Využití animací, modelů a schémat pro lepší pochopení jednotlivých evropských fyzicko-geografických procesů.

3 EVROPA:

- Humánně-geografické charakteristiky Evropy a jejich didaktická transformace pro ZŠ.
- Základní demografické údaje a věková pyramida evropského obyvatelstva.
- Rozdíly a podobnosti v hospodářství jednotlivých evropských regionů – didaktická transformace pro ZŠ.
- Prezentace jako podpora výkladu humánně-geografických charakteristik.

4 EVROPA:

- Propojení fyzicko-regionálních a humánně-regionálních znalostí při výuce modelových regionů Evropy na ZŠ.
- Ukázková hodina výuky geografie vybraného regionu pro ZŠ.
- Vazby mezi fyzicko-geografickou a humánně-geografickou sférou, využití aktivizačních forem výuky.
- Turistický ruch vybraného regionu jako motivační prvek ve výuce regionální geografie Evropy.
- Didaktická hra jako prostředek motivace a aktivizace žáků při výuce modelového regionu Evropy – hra na cestovní kancelář.

5 SEVERNÍ AMERIKA

- Regionalizace Severní Ameriky v 21. stol. při výuce na ZŠ.

- Vymezení Severní Ameriky a její dělení na regiony.
- Severní Amerika od dob objevení Evropany až po současnou podobu, vazba na národnosti skladbu Severní Ameriky – didaktická transformace pro ZŠ.
- Výukové video jako aktivizační a motivační prvek výuky vývoje Severní Ameriky.

6 SEVERNÍ AMERIKA:

- Fyzicko-geografické charakteristiky Severní Ameriky a jejich didaktická transformace na úrovni ZŠ.
- Přírodní krajiny v Severní Americe – didaktická transformace vazeb a souvislostí jednotlivých fyzicko-geografických sfér pro žáky ZŠ.
- Kordillery – jejich vznik, vysvětlení výskytu sopečné činnosti a zemětřesení, vznik pouští a kaňonů – didaktická transformace pro ZŠ.
- Využití on-line animací a modelů vizualizujících procesy spojené s tektonikou.

7 SEVERNÍ AMERIKA:

- Humánně-geografické charakteristiky Severní Ameriky a jejich didaktická transformace pro ZŠ.
- Podobnosti a odlišnosti hospodářství jednotlivých HG regionů Severní Ameriky.
- Fyzicko-geografické podmínky podmiňující možnosti hospodářského vývoje – těžba, zemědělské oblasti, hustota osídlení – didaktická transformace pro ZŠ.
- Integrace elektronických map a Google Earth do vyučování humánní geografie Severní Ameriky – vizualizace vybraných fenoménů.

8 SEVERNÍ AMERIKA:

- Propojení fyzicko-geografických a humánně-geografických znalostí při výuce modelových regionů Severní Ameriky na úrovni ZŠ.
- Vliv fyzicko-geografických i humánně-geografických podmínek na podobu vybraného regionu Severní Ameriky – didaktická transformace pro ZŠ.
- Využití projektového vyučování.
- Aktivizace žáků pomocí projektového vyučování.

9 JIŽNÍ AMERIKA:

- Regionalizace Jižní Ameriky v 21. stol. využitelná při výuce na ZŠ.
- Vymezení Jižní Ameriky a její dělení na regiony.
- Historie osidlování Evropany, vliv osidlování na současnou podobu Jižní Ameriky, národnostní složení Jižní Ameriky – didaktická transformace pro ZŠ.
- Interaktivní tabule a pracovní listy jako aktivizační a motivační prvek výuky.

10 JIŽNÍ AMERIKA:

- Fyzicko-geografické charakteristiky Jižní Ameriky a jejich didaktická transformace na úrovni ZŠ.
- Typy přírodních krajín v Jižní Americe – návaznost na klima a orografický efekt Kordiller – didaktická transformace na úrovni ZŠ.
- Problematika kácení tropických deštných lesů v Amazonii – příčiny a následky.
- Využití Google Earth k vizualizaci vybraných environmentálních problémů – nárůst vykácených ploch tropických deštných lesů za 20 let v programu Google Earth Engine.

11 JIŽNÍ AMERIKA:

- Humánně-geografické charakteristiky Jižní Ameriky a jejich didaktická transformace pro žáky ZŠ.
- Humánně-geografická charakteristika regionů Jižní Ameriky.
- Hospodářská úroveň jihoamerických států – didaktická transformace na úrovni ZŠ: příčiny velkých ekonomických rozdílů (mezistátních i vnitrostátních), významné exportní artikly, typické znaky zemědělství.
- Výuková videa jako nástroj motivace žáků při výuce humánně-geografických charakteristik Jižní Ameriky.

12 JIŽNÍ AMERIKA:

- Propojení fyzicko-geografických a humánně-geografických znalostí při výuce modelových regionů Jižní Ameriky na ZŠ.
- Modelová vyučovací hodina vybraného regionu Jižní Ameriky s důrazem na souvislosti a vazby mezi jednotlivými sférami formou metody řešení problému. Motivace a aktivizace žáků při výuce modelového regionu Jižní Ameriky pomocí metody řešení problému.

Studijní opory

Studijní opory ve formě nahraných přednášek jsou uloženy na stránce předmětu v prostředí Courseware.

Garanti a vyučující

- Garant: RNDr. Václav Stacke, Ph.D. (100 %).
- Přednášející: Mgr. Markéta Kuberská, Ph.D. (100 %), RNDr. Václav Stacke, Ph.D. (100 %), RNDr. Klára Vočadlova, Ph.D. (100 %).
- Vede seminář: Mgr. Markéta Kuberská, Ph.D. (100 %), RNDr. Václav Stacke, Ph.D. (100 %).

Literatura

Základní

Hobbs, J. J. Fundamentals of World Regional Geography. Independence, 2012. ISBN 9781133113782.

Roberts, Margaret. Geography through enquiry: approaches to teaching and learning the secondary school. Sheffield, 2013. ISBN 978-1-84377-337-5.

Knox, P.L. Human Geography: Places and Regions in Global Context. Upper Saddle River, 2015. ISBN 9780321769664.

MŠMT. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (online). Praha, 2017.

Morgan, J. Teaching Secondary Geography as if the Planet Matters. London, 2012. ISBN 978-04-1556-388-8.

Frey, A.E. The Teaching of Regional Geography. 1973.

Slavík, J., Hajerová Müllerová, L., Soukupová, P. *Reflexe a hodnocení kvality výuky*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2020. ISBN 978-80-261-0920-4.

Šupka, J., Hofman, E. *Vybrané kapitoly z didaktiky regionální geografie*. Brno: MU, 1990.

World Regional Geography: People, Places and Globalization (Royal Berglee)

Doporučená:

Kühnlová, Hana; Peštová, Jana. *Amerika – Asie: poznáváme největší světadíly*. 2. upr. vyd. [Praha]: Nakladatelství České geografické společnosti, 1995. ISBN 80-901863-7-8.

Vilímek, Vít; Nováková, Renata. *Evropa: Metodická příručka k učebnici zeměpisu pro základní školy*. 1. vyd. Praha: Scientia, 1994. ISBN 80-85827-42-5.

Král, V. *Fyzická geografie Evropy*. Academia Praha, 1999.

Votýpka, Jan. *Fyzická geografie Evropy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1994. ISBN 80-7066-931-4.

Netopil, Rostislav; Bičík, Ivan; Brinke, Josef. *Geografie Evropy: Celostátní vysokošk. učebnice pro stud. fakult přírodověd. a pedagog. stud. oboru učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů*. 1. vyd. Praha: SPN, 1989. ISBN 80-04-22432-6.

Novotná, Marie. *Geographic information systems in regional geography. GIS Brno '98 conference* ISBN 80-210-1842-9. 1998.

Bott, G. *How To Create Great Lessons: 100 Tools For Planning*.

Journal of Geography in Higher Education.

Journal of Geoscience Education.

Mísařová, Darina; Hercik, Jan. *Kapitoly z didaktiky geografie 1*. Olomouc, 2013. ISBN 978-80-244-3849-8.

Clifford, N. J.; Holloway, Sarah L.; Rice, Stephen P.; Valentine, Gill. *Key concepts in geography*. Second edition. 2009. ISBN 978-1-4129-3022-2.

Blouet, Brian W.; Blouet, Olwyn M. *Latin America and the Caribbean : a systematic and regional survey*. Hoboken : John Wiley & Sons, 2006. ISBN 0-471-63095-0.

Brown, R.H. *Method of teaching Regional Geography*. 1927.

Mírvald, Stanislav; Hájek, Jan; Novotná, Marie. *Pouště, savany a tropické lesy: Pracovní sešit k zeměpisu*. 1. vyd. Praha: Septima, 1993. ISBN 80-901446-6-7.

Mentlík, Pavel; Novotná, Marie. *Regionální geografie & regionální rozvoj*. 2002.

Votýpka, J., Janoušová, J. *Severní Amerika*. SPN Praha, 1987.

Šupka. *Schémata v didaktice geografie a při vyučování zeměpisu na základní a střední škole*. Hradec Králové KPÚ, 1982.

Kühnlová, H. *Vybrané kapitoly z didaktiky geografie I*. UK Praha: PřF, 1997.

Bradshaw, Michael. *World regional geography: the new global order*. Updated 2nd ed. Boston: McGraw-Hill, 2002. ISBN 0-07-239031-X.

Lew, Alan A.; Hall, Michael C.; Dallen Timothy. World Regional Geography: Human Mobilities, Tourism Destinations, Sustainable Environments. Kendall Hunt Publishing, 2011. ISBN 978-0757593154.

Svatoňová, Hana. Zeměpis: Putování po světadílech: učebnice. 1. díl, Amerika, Afrika. Brno: Nová škola, 2008. ISBN 80-7289-095-6.

Holeček, Milan; Janský, Bohumír; Tlach, Stanislav. Zeměpis světa 1: učebnice zeměpisu pro základní školy a víceletá gymnázia: oceány – polární oblasti – Afrika – Austrálie a Oceánie. 3., upr. vyd. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, 2005. ISBN 80-86034-61-5.

Holeček, Milan; Janský, Bohumír. Zeměpis světa 2: učebnice zeměpisu pro základní školy a víceletá gymnázia: Amerika – Asie. 2., upr. vyd. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, 2001. ISBN 80-86034-46-1.

Jeřábek, Milan; Vilímek, Vít. Zeměpis světa 3: učebnice zeměpisu pro základní školy a víceletá gymnázia: Evropa. 2., upr. vyd. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, 2001. ISBN 80-86034-47-X.

Vilímek, Vít. Zeměpisný slovníček: příručka pro základní a střední školy. 2., upr. vyd. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, 1999. ISBN 80-86034-38-0.

Časová náročnost

Aktivita	Časová náročnost aktivity [h]
Projekt individuální [40]	16
Příprava na zkoušku [30-60]	50
Kontaktní výuka	26
Praktická výuka [vyjádření počtem hodin]	39
Celkem	131

Předpoklady

Odborné znalosti – pro úspěšné zvládnutí předmětu se předpokládá, že je student před zahájením výuky schopen:

- užívat znalosti fyzické a humánní geografie na úrovni státní závěrečné zkoušky bakalářského stupně studia,
- korektně sestavit didaktický test,
- motivovat žáky k výuce zeměpisu.

Odborné dovednosti – pro úspěšné zvládnutí předmětu se předpokládá, že student před zahájením výuky dokáže:

- aplikovat znalosti obecné didaktiky pro ZŠ,
- korektně používat znalosti v rozsahu didakticko-geografických předmětů,
- plánovat a realizovat vyučovací hodinu zeměpisu pro ZŠ stupeň podle základního modelu hloubkové struktury výuky,
- hodnotit práci žáků v hodinách zeměpisu.

Výsledky učení

Odborné znalosti – po absolvování předmětu dokáže student:

- dělit kontinenty (Evropa, Severní a Jižní Amerika) na regiony,
- aplikovat znalosti obecné geografie (fyzické a humánní) do výuky vymezených regionů a prezentovat propojení těchto obecných pravidel se specifiky jednotlivých regionů,
- klást důraz na souvislosti mezi jednotlivými tématy,
- využívat vhodné a relevantní zdroje pro výuku regionální geografie.

Odborné dovednosti – po absolvování předmětu dokáže student:

- provádět didaktickou transformaci na úrovni učiva pro základní školy a demonstrovat výuku regionální geografie v návaznosti na obecnou geografii,
- provádět odborně korektní autoevaluaci vyučování,
- provádět odborně korektní reflexi vyučování svých spolužáků,
- používat při výuce regionální geografie vhodnou technologii (výukové programy, modely, prezentace, Google Earth apod.)

Hodnoticí metody

Odborné znalosti – odborné znalosti dosažené studiem předmětu jsou ověřovány hodnoticími metodami:

- praktická zkouška,
- demonstrace dovedností (praktická činnost),
- individuální prezentace,
- výstupní projekt.

Vyučovací metody

Odborné znalosti – pro dosažení odborných znalostí jsou užívány vyučovací metody:

- přednáška založená na výkladu,
- přednáška s demonstrací,
- přednáška s diskusí,
- seminární výuka (diskusní metody),
- řešení problémů,
- práce s textem, kritické myšlení,
- demonstrace dovedností,
- projektová výuka,
- diskuse,
- sebehodnocení,
- vzájemné hodnocení studenty.